

Loppuraportti

Johtamisen ja demokratian kehittämistoimikunta

Taustaa

Kaupunginhallitus päätti 8.2.2016 § 17 asettaa luottamushenkilötoimikunnan, jonka tehtävänä on

1. tarkastella kaupungin poliittista päätöksenteko- ja johtamismallia,
2. arvioida kaupungin viranhaltijaorganisaation johtamisjärjestelmän muutostarpeita ja
3. arvioida valmisteilla olevan maakuntahallinnon vaikutukset kunnan päätöksenteko- ja johtamisjärjestelmään sekä talouteen.

Toimikunnan jäseniksi nimettiin kaupunginhallituksen jäsenistä tai valtuustoryhmien puheenjohtajista seuraavat henkilöt:

Jukka Hako, puheenjohtaja
Tapani Mäkinen, varapuheenjohtaja
Johannes Hirvaskoski
Maija Hurri
Lauri Kaira
Patrik Karlsson
Pirkko Kotila
Pirkko Letto
Johannes Nieminen
Riikka Åstrand

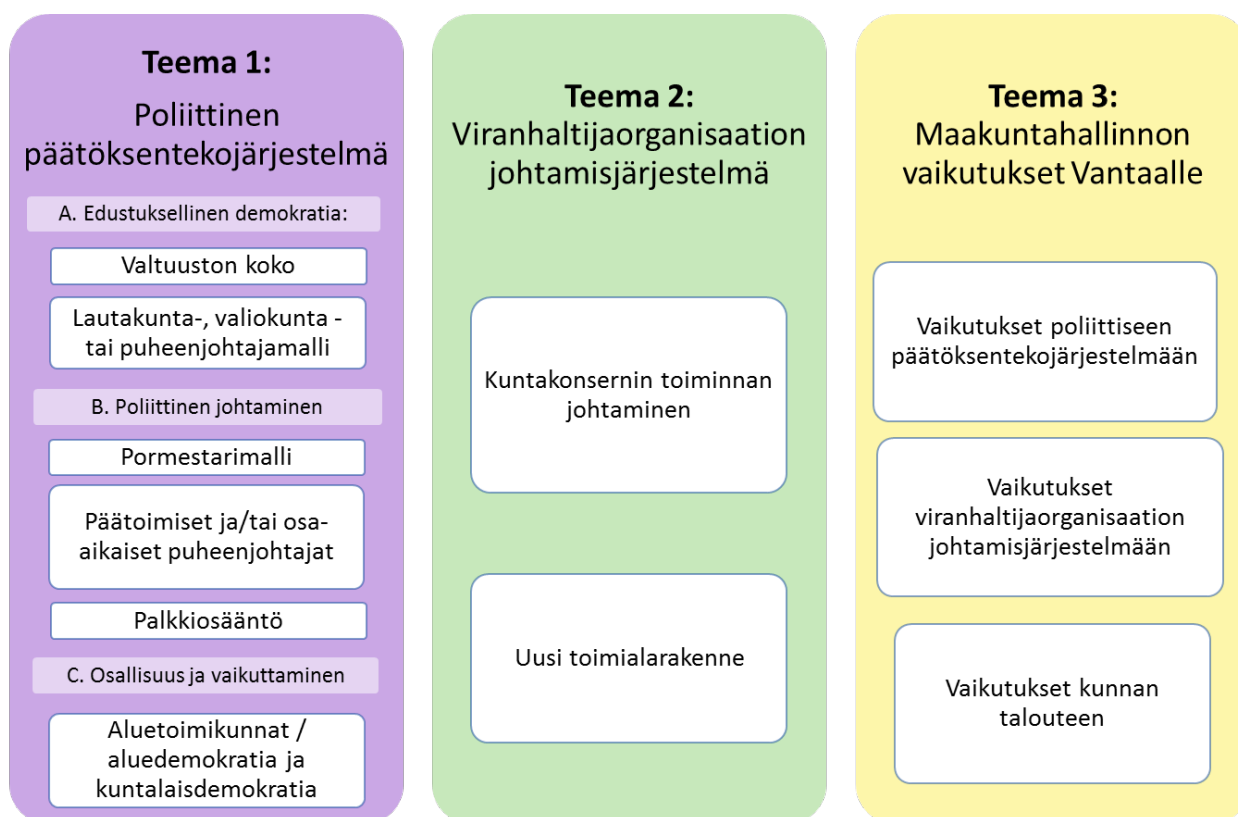
Lisäksi kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen puheenjohtajistolle annettiin läsnäolo- ja puheoikeus toimikunnan kokouksiin.

Kaupungin hallinnosta toimikunnan työskentelyyn nimettiin esittelijänä kaupunginjohtaja Kari Nenonen, pääsihteerinä kaupunginlakimies Juha Myllymäki ja sihteerinä hallinnon erityisasiantuntija Paula Harju.

Kaupunginhallituksen toimeksiannon mukaan toimikunnan tuli esittää työnsä tulokset kaupunginhallitukselle 30.6.2017 mennessä ja tehdä ehdotuksensa valtuuston koosta siten, että kaupunginvaltuusto voi päättää valtuuston koosta kuntalain 16 §:n mukaisesti vuoden 2016 aikana.

Toimikunnan kokoukset ja työohjelma

Ensimmäisessä kokouksessaan toimikunta jäsenteli saamansa toimeksiannon seuraavanlaisiksi käsiteltäviksi aiheiksi:

Toimikunta piti vuoden 2016 aikana 11 kokousta. Lisäksi toimikunnan jäsenet osallistuivat Kuntaliiton organisoiman Uuden sukupolven organisaatiot ja johtaminen (USO) -projektin Vantaalla järjestettyihin työpajoihin. Toimikunnan työohjelman edellä esitetyt teemat jaettiin käsiteltäväksi sitten, että kevään aikana oli käsiteltävänä poliittinen päätöksentekojärjestelmä ja syksyllä viranhaltijaorganisaation johtamisjärjestelmä. Tarkoituksena oli, että maakuntahallinnon vaikutuksia Vantaalle peilataan työn kuluessa sillä tahdilla, kun valtakunnallisesti tulee lisää tietoa.

Toimikunnan kokouksissa kuultiin seuraavia toimikunnan ulkopuolisia asiantuntijoita:

- Palkkiosääntö: hallintojohtaja Hanna Ormio ja lakimies Mikko Näreaho

- Uusi lähidemokratiamalli: kuntalaispalveluiden johtaja Iiris Lehtonen, apulaiskaupunginjohtaja Jaakko Niinistö, aluekoordinaattori Ella Tanskanen ja aluepalvelupäällikkö Katja Syvärinen

USO-työpajoissa kuultiin seuraavia toimikunnan ulkopuolisia asiantuntijoita:

Kevään 2016 työpajassa kuultiin erilaisia poliittisen johtamisen ja päätöksenteon esimerkkejä muista kunnista:

- Valtakunnalliset uudistukset ja tulevaisuuden kunta - Kuntaliiton puheenvuoro: toimitusjohtaja Jari Koskinen, Suomen Kuntaliitto
- Uuden kuntalain mahdollistavat poliittisen johtamisen eri mallit ja vaihtoehdot: toimialajohtaja Jarmo Asikainen, FCG Konsultointi
- Kokemukset päätoimisesta puheenjohtajasta ja Lahden organisaatiouudistus: hallituksen puheenjohtaja Juha Rostedt, Lahden kaupunki
- Kokemukset pormestarimallista ja Tampereen organisaatiouudistus: pormestari Anna-Kaisa Ikonen, Tampereen kaupunki
- Helsingin johtamisjärjestelmän uudistaminen - pormestarimallin valmistelutilanne: johtamisen jaoston puheenjohtaja Lasse Männistö, Helsingin kaupunki
- Kokemukset valiokuntamallista: hallituksen varapuheenjohtaja Kaj Lindqvist, Sipoon kunta
- ARTTU2 -päättäjäkyselyn poliittisen johtamisen keskeisiä tuloksia ja huomioita: johtava konsultti Anssi Hietaharju, FCG Konsultointi

Syksyn 2016 USO-työpajassa kuultiin esimerkkejä erilaisista johtamisen malleista ja organisaatiouudistuksista:

- Kuntakentän organisaatiomalleja ja ratkaisut: johtava konsultti Anssi Hietaharju, FCG Konsultointi
- Tampereen viranhaltijaorganisaation uudistus: konsernijohtaja Juha Yli-Rajala
- Oulun kaupungin organisaatiouudistus: talousjohtaja Jukka Weisell
- Case OP - Johtaminen murroksessa: OP Ryhmän pääjohtaja Reijo Karhinen
- Kokemuksia asiantuntijaorganisaation johtamisesta: Tampereen yliopiston rehtori Liisa Laakso

Toimikunnan linjauksia

Toimikunnassa ei äänestetty eikä siten kirjattu myöskään eriäviä mielipiteitä. Alla esitetyt linjaukset ovat toimikunnan enemmistön linjauksia. Kaikki niistä eivät ole olleet yksimielisiä.

Edustuksellinen demokratia

Valtuutettujen lukumäärä on jatkossakin 67.

Kaupunginvaltuusto päätti toimikunnan linjausten mukaisesti, että valtuutettujen määrä säilyy ennallaan (kv 29.8.2016 § 3).

Jatketaan lautakuntamallilla, jota kehitetään seuraavasti:

- Lautakunnissa tulee olla valtuutettuja 40 prosenttia kunkin lautakunnan varsinaisista jäsenistä. Linjaus ei koske keskusvaalilautakuntaa ja tarkastuslautakuntaa, kaupunginhallitusta eikä jaostoja.
- Lautakuntien puheenjohtajien ja varapuheenjohtajien tulee olla valtuutettuja. (ei koske keskusvaalilautakuntaa)
- Kaupunginhallituksen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajien tulee olla valtuutettuja.

Hallintosäännössä määritellään jatkossakin toimielinten jäsenten vähimmäismäärä. Toimikunta toteaa kuitenkin, että tulevalla valtuustokaudella pitäisi pyrkiä siihen, että toimielinten jäsenmäärä on nykyistä pienempi.

Poliittinen johtaminen

Vantaalla ei siirrytä pormestarimalliin, vaan jatketaan kaupunginjohtajamallilla.

Hallintosäännön valmistelua jatketaan siten, että se mahdollistaa valtuuston puheenjohtajalle sekä kaupunginhallituksen puheenjohtajalle ja varapuheenjohtajille mahdollisuuden toimia osaaikaisina luottamushenkilöinä.

Palkkiosääntöä tarkastetaan.

- Luottamushenkilöiden palkkioita korotetaan.
- Kaupungin varoista korvattavan ansionmenetyksen korvaamisen ylärajaa sekä hoitokustannusten korvausten ylärajaa korotetaan.

Kaupunginvaltuusto päätti palkkiosäännön tarkistamisesta toimikunnan enemmistön hyväksymien linjausten mukaisesti (Kv 12.12.2016 § 6).

Konserniyhtiöiden hallituksissa noudatetaan jatkossakin palkkiosäännön palkkiotasoa yleisjaoston linjausten mukaisesti.

Hallintosäännössä määritellään kaupunginhallituksen puheenjohtajan tehtävät seuraavasti:

- ”Kaupunginhallituksen puheenjohtajan tehtävänä on, sen lisäksi mitä kuntalaissa säädetään
- johtaa kuntastrategian toteuttamisen edellyttämää poliittista yhteistyötä

- seurata kunnan toimielinten päätösten tarkoituksenmukaisuutta ja ryhtyä tarvittaessa toimenpiteisiin asian ottamiseksi kaupunginhallituksen käsiteltäväksi
- johtaa asioiden käsittelyä kaupunginhallituksen kokouksissa
- hyväksyä kaupunginjohtajan lomat, koulutukset, virkamatkat ja muut kaupunginjohtajan tehtävistä aiheutuvat menot ja
- käydä kaupunginjohtajan kanssa vuosittain tulos- ja kehityskeskustelut.

Muiden luottamushenkilöiden tehtäviä ei ole tarpeen erikseen määritellä hallintosäännössä.

Osallisuus ja vaikuttaminen

Nykyisellä aluetoimikuntamallilla ei jatketa enää tulevalla valtuustokaudella. Uusi lähidemokratiamalli valmistellaan kokouksessa esitellyn Osallistuva Vantaa -mallin mukaisesti. Toimintatapa tulee soveltuvien osin kuvata hallintosääntöön.

Svenska kommittén on jatkossa kaupunginhallituksen nimeämä vaikuttamistoimielin, johon sovelletaan toimikuntaa koskevia kuntalain säännöksiä.

Hallintosäännössä lisätään kaupunginhallituksen tehtäviin mahdollisuus asettaa tarpeen mukaan alueellisia toimielimiä. Kuntalain mukaan kaupunginhallituksella on tämä mahdollisuus ilman erillistä kirjaustakin.

Kuntalaisaloitteiden käsittelystä laaditaan toimintamalli, joka sisällytetään tarpeellisin osin hallintosääntöön.

Viranhaltijaorganisaation johtamisjärjestelmä

Toimikunta ei esitä muutoksia viranhaltija- ja luottamushenkilöorganisaatioon.

Maakuntahallinnon vaikutukset Vantaalle

Toimikunnassa ei tehdä erikseen arviota sote- ja maakuntauudistuksen vaikutuksista Vantaan kaupungin organisaatioon. Valtakunnallisen uudistuksen aikataulujen vuoksi vaikutusten arviointia ei ole mahdollista tehdä tämän toimikunnan aikataulujen puitteissa.

Loppuraportin hyväksyminen

Toimikunta on käsitellyt ja hyväksynyt loppuraportin 19.12.2016 kokouksessaan.